

בש"פ 5239/14 - חיים עוזר אבנר וינברג נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5239/14

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

המבקש: חיים עוזר אבנר וינברג

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי
בירושלים בעמ"ת 28975-07-14 שניתנה ביום
15.7.2014 על ידי כב' השופט עודד שחם

תאריך הישיבה: ח' באב התשע"ד (4.8.2014)

בשם המבקש: עו"ד גלית פז
בשם המשיבה: עו"ד נעימה חנאווי

החלטה

בפניי בקשת רשות ערר על החלטה בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 15.7.2014 שניתנה בתיק עמ"ת
28975-07-14 על ידי כב' השופט ע' שחם, בגדרה קיבל בית המשפט המחוזי את ערר המשיבה על החלטת בית משפט
השלום בירושלים מיום 14.7.2014 שניתנה בתיק מ"ת 62087-03-14 על ידי כב' השופטת ש' לארי-בבלי.

1. המבקש הועמד לדין בבית משפט השלום בירושלים בגדר ת"פ 62059-03-14. על-פי כתב האישום יוחסו לו 28

עמוד 1

אישומים שעיקרם מתייחס לעבירות של סחר בחשיש, בדרך כלל בכמויות קטנות. עם הגשת כתב האישום התבקש מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים ובמסגרת ההליכים בבקשה זו הוגשו מספר תסקירי מעצר בעניינו של המבקש. בתסקיר מיום 28.4.2014 תוארו נסיבותיו הייחודיות של המבקש. מדובר בצעיר שזה לא מכבר מלאו לו 18 שנה, אשר ניתק קשר עם הוריו עוד בהיותו כבן 14, בין היתר לרקע אורח החיים החרדי שמנהלת המשפחה. לאחר שמספר פעמים סולק על ידי הוריו מביתם, החליט המבקש שלא לשוב לבית ההורים והחל לשוטט ברחובות בימים ובלילות. לאחר שעזרה מזדמנת מצד בני המשפחה המורחבת נפסקה אף היא, חזר המבקש לשיגרה של שוטטות ברחובות ולינה על ספסלים ציבוריים או בבנייני ישיבות שונות שקיבלוהו באופן מזדמן. לעיתים רעב המבקש ללחם במשך ימים ארוכים. המבקש התפרנס מעיסוקים מזדמנים, עד שבגיל 15 הופנה לפנימייה, שם גילה כי הוא ניחן בכישרון אומנותי ויצירתי. כעבור מספר חודשים עזב את הפנימייה ושב לשוטט ברחובות. לטענת המבקש, כמפורט בתסקיר, הוא נחשף לעולם הסמים עוד בהיותו בן 14 ומאז הוא משתמש בסמים, בעיקר מסוג גראס וחשיש. המבקש אישר כי בשנים האחרונות הרוויח סכומי כסף מעסקאות סמים ובכך מימן את עצמו. המבקש טוען, כי לפני מספר חודשים החליט לנתק מגע עם עולם הסמים ולהקים עסק בתחום האינטרנט. אגב כך נוצר קשר בין המבקש לבין עורך דין יונתן שיף ומשפחתו, שהחליטו לתמוך בו ולסייע לו. לדברי המבקש, חודשים ספורים לפני מעצרו יצר קשר עם מרכז הגמילה "רטורנו" ואף ניפגש עם נציג המקום, אך לא המשיך במהלך נוכח העלויות הכרוכות בכך.

שירות המבחן התרשם כי המבקש זקוק לכלים על מנת שיוכל להשתלב בחברה וליצור בסיס מחודש לצורך בניית זהותו ועולם הערכים שלו. שירות המבחן אף העריך, כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות עבירות בתחום הסמים ולפיכך סבר כי המבקש זקוק לחלופה טיפולית במסגרת קהילה בה יוענק לו טיפול "מעמיק ואינטנסיבי". אגב כך שלל שירות המבחן את האפשרות לשחרר את המבקש למעצר בית בבית המשפחה שאימצה אותו ותומכת בו, כמפורט לעיל. נוכח המלצות אלה החל תהליך של בחינת אפשרות קבלתו של המבקש לקהילה הטיפולית "מלכישוע". המבקש שוחרר לראיון קבלה, אליו הגיע תחת השפעת סמים אותם השיג במעצר. בגדר ראיון זה הוחלט שהמבקש מתאים למסגרת סגורה לאחר שיתקבל תחילה לאישפוזית המנוהלת על ידי קהילת "מלכישוע". לאחר ששירות המבחן המליץ ביום 10.7.2014 על שילוב המבקש בקהילת "מלכישוע", החליט בית המשפט השלום לאמץ המלצה זו. בית משפט השלום מצא כי "התסקירים מביעים אופטימיות זהירה לגבי סיכויי הצלחת ההליך" וכיוון שקיים סיכוי לגמול את המבקש, ראוי לנסות את המתווה המוצע.

2. על החלטה זו הגישה המדינה ערר לבית המשפט המחוזי. בית המשפט קיבל את ערר המדינה וקבע כי על המבקש להיוותר במעצר עד לתום ההליכים. בית המשפט המחוזי הסתמך בהחלטתו על פסיקתו של בית משפט זה, אשר בגדרה נקבעו העקרונות לשחרור ממעצר לצורך הליך גמילה מסמים. נפסק, כי מהחומר בעניינו של המבקש לא עולה כי הוא השתלב בתהליך גמילה עוד בטרם המעצר, כי אין בחומר אחיזה למסקנה לפיה פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה, וכי רמת המסוכנות, כפי שזו עולה מעובדות כתב האישום, היא גבוהה. בית המשפט המחוזי הטיל ספק בקיומו של קשר בין העבירות נשוא כתב האישום ובין השימוש שעושה המבקש עצמו בסמים.

מכאן בקשת רשות הערר.

3. הבקשה מבוססת, בראש ובראשונה, על נסיבותיו האישיות, הייחודיות ויוצאות הדופן של המבקש. המבקש מודע לכך כי רשות ערר "בגלגול שלישי" תינתן רק במקרים יוצאי דופן, אך טוען כי במקרה דנא מתקיימים "שיקולי צדק ושיקולים אנושיים כבדי משקל" וכי המקרה דנא מעורר "בעיה אנושית או מצפונית". בדיון בבקשה אישר המבקש כי הוא אכן פנה ל"רטורנו" מספר חודשים לפני מעצרו ובאת כוחו הוסיפה כי מדובר באדם צעיר ביותר, שאת מרבית העבירות

המיוחסות לו ביצע בהיותו קטין, כך שיש מקום ליתן משקל מיוחד לשיקולי שיקומו כבר בשלב בחינת הבקשה למעצר עד תום ההליכים.

4. המשיבה מתנגדת לבקשה ומפנה בעיקרו של דבר להחלטת בית המשפט המחוזי ולנימוקיה, כמו גם לפסיקתו של בית משפט זה. המשיבה מדגישה, כי אין מקום ליתן רשות ערר, שכן אין מדובר במקרה המעורר שאלה עקרונית בעלת השלכות כלליות וכי העובדה כי בית המשפט המחוזי קיבל ערר על החלטת בית משפט השלום, אינה, כשלעצמה, עילה למתן רשות ערר בבית משפט זה.

דיון והכרעה

5. לא בלי התלבטות מצאתי לנכון ליתן למבקש רשות ערר ולקבל את הערר. מדובר במקרה חריג ויוצא דופן מבחינת נסיבותיו האישיות והרקע של המבקש, ונתון זה מצדיק לטעמי להיעתר לבקשת רשות הערר ולקבל את הערר. קיימת בעיני משמעות רבה, בוודאי במישור האנושי, לעובדה שמדובר באדם צעיר ביותר, שאך זה עתה חצה את סף הבגרות, שאת כל שנות נערותו העביר כשהוא מנותק ממשפחתו ובמשך תקופות ממושכות נמנה על דרי הרחוב. בצד זאת, מתקבלת מתסקיר המעצר אינדיקציה לכך שמדובר באדם מוכשר ובעל יוזמה, וסבורני שיש אפשרות שהוא מצוי עתה על פרשת דרכים משמעותית בחייו, כאשר מהלך לא זהיר עלול להעלותו על מסלול הרסני לו ולחברה כולה. בתוך כך איני יכול להיות שותף למסקנתו של בית משפט קמא לפיה לא מדובר בפוטנציאל הצלחה גבוה של הליך הגמילה. מעבר להמלצת שירות המבחן, המצביעה על הערכה שיש סיכוי להליך הגמילה, ומעבר לנכונות הקהילה הטיפולית לקבל את המבקש, דומני כי סיפור חייו הייחודי של המבקש, ובכלל זה העובדה שלאחרונה נראה שהוא זוכה לתמיכה ולסיוע להם לא זכה עד כה בחייו הקצרים וכי נקט ביוזמות שונות המצביעות הן על כשרון והן על מאמץ לעשות שינוי באורח חייו, נותנים יסוד לתקווה שניתן להעלותו על דרך הישר. אגב, האפשרות שהמבקש צרך סמים גם במהלך המעצר, כעולה מאחד התסקירים, מחזקת את המסקנה שענייניו בצעיר מכור ולא בסוחר סמים שענייניו בסם מתמצה בגריפת רווחים ממסחר בו. חיזוק לכך מצוי גם בצורך להתחיל את הליך הגמילה באישפוזית, שנועדה בעיקרה לשלב של גמילה פיסית. בנוסף, המשיב עשה צעד ראשון שיש בו לבטא את רצונו בגמילה כאשר פנה ביוזמתו לקהילת "רטורנו" ורק מחמת חסרון כיס לא המשיך במהלך. על-פי התרשמותי, יש אפשרות, ואם אכן היא קיימת אל לבית המשפט להימנע מלנצלה, ששחרור המבקש לקהילה הטיפולית יביא עימו תחילה של תהליך שיקום פסי ונפשי לו זקוק המבקש, שנסיונות חייו, שחלקן לא היו בשליטתו, הביאוהו למצבו הנוכחי. מנגד, הותרת המבקש, על נתוניו הייחודיים, במעצר לתקופה ממושכת טומנת בחובה פוטנציאל מסוכן של התדרדרות למעמקי עולם הפשע.

עיון בהחלטה בבש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סוויסה (21.3.2011), אליה הפנה בית המשפט המחוזי, מעלה, כי גם על-פי המתווה ששורטט בה אין המקרה דנא מקרה מובהק שמחייב הימנעות מאימוץ חלופת מעצר במסגרת קהילה טיפולית סגורה. ראשית, וזה העיקר, פירטתי לעיל מדוע המקרה דנא הוא ייחודי וחריג. בנוסף, ענייניו באדם צעיר ביותר, שעברו נקי, שזה לו מעצרו הראשון, שנמצא על ידי גורמי המקצוע (הן שירות המבחן והן אנשי קהילת "מלכישוע") מתאים להשתלב בהליך גמילה ושיקום, שהביע רצון להיגמל עוד לפני מעצרו, שלא זכה עד כה להליך של גמילה ולפיכך אף לא חזר למעגל הסמים לאחר הליך שכזה, שזוכה לאחרונה ל"גב" ותמיכה שבמשך כל שנות נערותו לא נמצאו לו, ושחלופת הגמילה המוצעת משיגה את מטרת המעצר בהיותה בקהילה סגורה. השופט י' עמית הוסיף בעניין סוויסה כי: "גם מקום בו בית המשפט שלערר סבור כי שופט המעצרים שגה בכך ששלח את הנאשם לחלופת גמילה, אין בכך להביא להתערבות אוטומטית בהחלטה. יש לקחת בחשבון גם שיקולים של 'מעשה עשוי' או צפייה שפיתח הנאשם על סמך החלטת שופט המעצרים" (פסקה 11(י)). נוכח החלטת בית משפט השלום והליך

הקבלה הממושך לקהילה הטיפולית גם בשיקול זה יש כדי לחזק את מסקנתי.

6. הערר מתקבל באופן שהמבקש יועבר לקהילת "מלכישוע" (אישפוזית ויחידת אפיק), הכל כאמור בהחלטת בית משפט השלום מיום 14.7.2014. כיוון שהמועד שקבע בית משפט השלום להעברה לקהילה חלף בינתיים, יודיע שירות המבחן לבית משפט השלום, בהקדם האפשרי, מתי ניתן יהיה לבצע את ההעברה, ואם יאשר זאת בית משפט השלום, ישוחרר המבקש ממעצר וההעברה תבוצע כאמור בהחלטה הנ"ל.

ניתנה היום, ח' באב התשע"ד (4.8.2014).

שׁוֹפֵט
